

ellen. Ezért általában megállapítható, hogy ezen belépési jog csak Damokles kardjaként lebeg a szerződő felek fölött, a gyakorlatban azonban alig szerepel, mert a vételár felemelésének lehetősége folytán, gyakorlatilag erre tulajdonképen szükség nincs.

Valósággal drákóiak azok a rendelkezések, amelyek ezen adóeltitkolásra vonatkoznak. Már a késedelmesen beadott valamásokra, vagy késedelmes fizetésekre is büntetésül illetékemelésnek vannak kiróva; megállapított adóeltitkolás az eltitkolt összeg 50-szereséig terjedő pénzbüntetéssel és három hónapig terjedhető elzárásbüntetéssel sújtható. A büntetés kiterjed minden büntásra és résztvevőre. Megjegyzendő, hogy az ilyen büntügyi vizsgálatok elég gyakoriak; legutóbb egy nem nagyon jelentékeny összegű illetékeltitkolásban való részvétel miatt egy bécsi ügyvédet jogerősen mintegy 50.000 schilling büntetésre ítélték.

Dr. Deutsch Maurus.

Jogirodalom.

Dr. Schwartz Tibor: A valorizációs kérdések fejlődése és kialakulása, különös tekintettel a bírói gyakorlatra. (Franklin Társulat kiadása.) A valorizációs gyakorlat fejlődése nyugvópontra jutott: tételei többé-kevésbé kiformalódtak, elvei rendszereződtek, kilengései megszűntek. A pénzromlás hatásait rendező ítéletek forrásai lassan eldugulnak, szélesen hőmpölygő, valamikor mindent magával ragadó folyama visszahúzódik, eliszaposodik. Távlát szempontjából a legalkalmasabb pozícióba helyezkedhetik ma az, aki e nagy probléma számos ágának áttekintésére vállalkozik.

Schwartz Tibor könyve, — előrebocsáthatjuk — kivételesen sikerült munka és két irányban is mintául szolgálhat. Abban, hogyan kell a valorizáció kérdését nemzetgazdasági, államjogi és etikai összefüggések foglatában mégis par excellence jogászai problémaként tárgyalni és abban, hogy az elméleti megállapítások és azok gyakorlati hasznosítása, a gondolatokat érlelő tudománynak és az élő jogot tükröző bírói gyakorlatnak, milyen okos érzékkel történő adagolása kell ahhoz, hogy a szertehulló anyag egy, — a szónak nemesveretű, régi értelmében nevezett — monografiává fonódjon össze.

Könyvünk végigkíséri a valorizáció gondolatának érvényesülését a jogrendszer egészén. Vertikális és horizontális irányban: tüzetesen foglalkozik az adásvétel, az örökjogi és családjogi vonatkozású kötelezettségek, a kamatkérdés, a gazdasági lehetetlenülés valorizációs tüneteivel és külön fejezetekben mutat azokra az elvi közösségekre, amelyek a szétosztott rendelkezések mindegyikében megtalálhatók. Törekszik az ügylet-típusok jelen jogállapotát a kérdés fejlődésének és az idekapcsolódó szabályok változásának keretébe állítani. Az anyag illetően tárgyalása nemcsak jogtörténeti érdeket szolgál, de mint minden evolúciós módszer, a legbiztosabb ut-

mutató a probléma jövő alakulásai felé. Mert ha az alapvető kérdésekben, — valorizáció jogalapja, mértéke stb. — a szembenálló nézetek harcaikat már megvitták, e sokat zaklatott területen a nyugalom ma is csak viszonylagos és még mindig vannak fehér foltok a valorizáció térképén, amelyek okkupációra várnak. Mi sem természetesebb, mint, — már az emberi gondolkozás ökonómiaja is arra készlet — hogy e még felderítetlen területek valorizációs berendezése azon minták szerint fog fejlődni, amelyeket szerző a valorizációs organizáció teljes kibontakozásában élő ügylet-típusoknál megfigyelhetett.

Törvényhozás, sőt az elmélet is, eleinte értetlenül és tehetetlenül állottak szemben a pénzromlás tényével: hosszú ideig nem tudták diagnosztizálni a kusza jelenségeket, amelyeket a közgazdasági elméletek elvont légkörében elképzelték ugyan, de a valóság világában sohasem ismertek. Biróságaink azonban nem várhattak a theória felkészülődésére; egy pillanatig sem engedhettek vitákat megoldatlanul, összeütközéseket rendezés nélkül és kényszerítve voltak arra, hogy a gazdasági élet e nagy katasztrófájában, egy háborus mentőállomás lelkesedésével, de kezdetleges eszközeivel, nyújtsák az első segílyt. A felszínen tapogatózó, szinte reflexszerűen reagáló, ellentmondó ítélkezések lendületét, utóbb kezdte csak helyes irányba szorítani a mind elevenebb erővel bontakozó tudományos munkálkodás. Ha kétségtelen is az, hogy a pénzromlás elleni védekezés első hatalmas formuláit felsőbiróságaink intuitív bölcsesége teremtette meg, másfelől a valorizáció rendszerének kiépítését, megoldásainak kifinomítását és csiszolását a jogirodalom kezdte és fejlesztette. A másik oldalról nézve, a valorizáció problémája volt az a centrális tengely, amely körül a háboruban teljes mozdulatlanságra ítélt tudományos munkálkodás új erőre kapott: régi tekintélyek egy élet tudását áldozták a nagy kérdés megfejtésére és a fiatalok ebben a harcban estek át a tűzkeresztségen.

Schwartz Tibor bibliográfiai pontossággal és hűséggel dolgozza fel könyvében a magyar jogirodalom e hőskorának vestigiáit. És ha a könyvnek a gyakorlati jogász kézikönyveként legnagyobb sikere természetesen az, hogy a valorizáció labirintusában olyan fonalat ad kézbe, amellyel az utat alig lehet eltéveszteni, — mégis a jogirodalom mérlegén egyik legszebb értéke az lesz, hogy maradandó emléket állít annak a hatalmas gondolati gazdagságról tanuskodó szellemi energia-kifejtésnek, mely végső eredményben a valorizációba kapcsolódó új magánjogi dogmatika kialakulását eredményezte.

Dr. Varannai István.

Fizetésképtelenségi jogunk reformja. (Die Reform unseres Zahlungsunfähigkeits-Rechtes von Dr. Alexander Cornel Tury. Professor a. d. kgl. ung. Franz Josephs Universität, Szeged, 1928.)

A fenti cím alatt német nyelven közölt hosszabb értekezés „a szegedi egyetem jogi irományai“ közt jelent meg. A munka a válságjog válságának megoldását keresi és kritikai rendszerét adva a háboru óta állandóan toldott-foldott jogállapotunknak, igényszik a helyesnek talált kiutat oly módon megvilágítani, hogy